

ย่านาง *Tiliacora triandra* (Colebr.) Diels

ประพนธ์ เกตุรากาศ*

การใช้ย่านางตามภูมิปัญญานั้น^[1] ยาพื้นบ้านไทยใช้รากแก้ไข้ แก้ร้อนใน ในทางเภสัชวิทยาสารสกัดเมทานอลของรากย่านางมีฤทธิ์ต้านเชื้อมาเลเรียในหลอดทดลอง สารสกัดรากย่านางยังมีฤทธิ์ลดความดันโลหิต และต้านออกซิเดชัน

ในตำราสรรพคุณยาไทยว่า รากย่านางมีรสขมจืด แก้พิษเมาเบื่อ กระทุ้งพิษไข้ แก้ไข้ถอนพิษสำแดง^[2,3]

ทุกวันนี้ มีการใช้ย่านางส่วนที่เป็นใบในการปรับสมดุล บำบัดหรือบรรเทาอาการอันเกิดจากภาวะไม่สมดุลจากร้อนเกิน ในสื่อต่าง ๆ จำนวนมาก และมีวิธีการสกัดแบบชาวบ้านวิธีการต่าง ๆ ตั้งแต่เป็นน้ำดื่มที่ฉีดพ่นเป็นฝอย สบู่ เป็นต้น บางคนอ้างว่าย่านางสามารถบำบัด บรรเทาอาการต่าง ๆ ได้มากกว่า 32 อาการ

การทบทวนวรรณกรรม

การทบทวนวรรณกรรมในฐานข้อมูล Pubmed มีงานวิจัยเกี่ยวกับย่านาง พบว่า

1. สารสกัดย่านางเป็นสารที่มีขีดความสามารถในการรักษาความผิดปกติของการทำงานของสมองที่เกิดจากแอลกอฮอล์ในหนูทดลอง แต่

จำเป็นต้องทำการวิจัยเพิ่มเติมเพื่อเข้าใจกลไกและสารออกฤทธิ์^[4]

2. สารสกัดใบย่านางด้วยน้ำเป็นสารประกอบฟีนอล (phenolic compound) เป็นหลักและมีฤทธิ์ในการต้านอนุมูลอิสระสูง การศึกษานี้แสดงให้เห็นถึงความเป็นไปได้สูงในการทำสารสกัดใบย่านางให้แห้งด้วยการอบแห้งแบบพ่นฝอยและผลิตเป็นผลิตภัณฑ์สมุนไพรโดยการบรรจุในแคปซูล^[5]

3. Bisbenzylisoquinoline alkaloids จากสารสกัดย่านางมีฤทธิ์ในการฆ่าเชื้อวัณโรคที่ดีเยี่ยม^[6]

นอกจากนี้ยังพบงานวิจัยยาทำรากหรือเบญจโลกวิเชียร ประกอบด้วย มะเดื่อชุมพร ซึ่งชี้ เพ้ายายม่อม คนทา ย่านาง พบว่า

(1.) การใช้สารสกัดยาทำรากนั้นมีผลในการลดอาการคันและอาการแพ้ของผิวหนังต่าง ๆ^[7]

(2.) สารสกัดเมทานอลยาทำรากนั้น ย่านางและเพ้ายายม่อม เป็นสมุนไพรที่มีฤทธิ์ในการฆ่าเชื้อแบคทีเรียสูงสุด^[8]

ไม่พบงานวิจัยเกี่ยวกับย่านางใน Cochrane Library

ตามภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย ย่านางที่ใช้นั้นจะใช้ส่วนของราก แต่ปัจจุบันมีการประยุกต์ใช้ส่วนของใบย่านางมาคั้นสด ๆ ต้ม หรือสกัดด้วยการต้มและให้กระแทกเย็นกลายเป็นน้ำ นำมาดื่ม พ่นเป็น

*นักวิชาการด้านเวชศาสตร์ชุมชน

ละอองฟอย ซึ่งน่าสนใจอย่างยิ่ง งานวิจัยล่าสุดยืนยันว่า สารสกัดใบย่านางมีฤทธิ์ในการต้านอนุมูลอิสระสูง เหมาะที่จะนำมาพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์สมุนไพรต่อไป นอกจากนี้สารสกัดย่านางยังมีสรรพคุณในการรักษาความผิดปกติของสมองที่เกิดจากการดื่มแอลกอฮอล์ และยังมีฤทธิ์ในการฆ่าเชื้อวัณโรคที่ดีอยู่อีกด้วย

การศึกษาความเป็นพิษของย่านาง พบว่าย่านางค่อนข้างปลอดภัย^[9]

ดังนั้น จึงควรศึกษาการใช้ใบย่านางตามภูมิปัญญาชาวบ้านที่ใช้กันอย่างกว้างขวางในขณะนี้ โดยศึกษาประสิทธิผลที่เกิดขึ้นของการใช้ย่านางตามแบบภูมิปัญญาชาวบ้าน เพื่อนำไปส่งเสริมการตลาดเองของประชาชนในการดูแลสุขภาพต่อไป นอกจากนี้ควรมีการศึกษาวิจัยในการพัฒนาการใช้ประโยชน์จากย่านางในการเป็นสารต้านอนุมูลอิสระที่มีประสิทธิผลสูงและราคาถูก การรักษาวัณโรคที่ดี ยา และการฆ่าเชื้อแบคทีเรียอื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง

1. นพมาศ สุนทรเจริญนนท์, นางลักษณ เรืองวิเศษ. คุณภาพเครื่องยาไทย จากงานวิจัยสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: บริษัทคอนเซ็ปต์เมดิคัลจำกัด; 2551.
2. ชัยนัต พิเชียรสุนทร, วิเชียร จีรวงศ์. คู่มือเภสัชกรรมแผนไทย เล่ม 5 คณาเภสัช. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์อมรินทร์; 2547. หน้า 32-3.
3. วุฒิ วุฒิธรรมเวช. สารานุกรมสมุนไพร. กรุงเทพฯ: โอ เอส พริ้นติ้งเฮาส์; 2540. หน้า 380.
4. Phunchago N, Wattanathorn J, Chaisiwamongkol K. *Tiliacora triandra*, an Anti-Intoxication Plant, Improves Memory Impairment, Neurodegeneration, Cholinergic Function, and Oxidative Stress in Hippocampus of Ethanol Dependence Rats. *Oxid Med Cell Longev*. 2015; 2015:918426. doi: 10.1155/2015/918426. Epub 2015 Jun 9. PMID: 26180599.
5. Singthong J, Oonsivilai R, Oonmetta-Aree J, Ningsanond S. Bioactive compounds and encapsulation of Yanang (*Tiliacora triandra*) leaves. *Afr J Tradit Complement Altern Med*. 2014 Apr 3;11(3):76-84. eCollection 2014. PMID: 25371566.
6. Sureram S, Senadeera SP, Hongmanee P, Mahidol C, Ruchirawat S, Kittakoop P. Antimycobacterial activity of bisbenzylisoquinoline alkaloids from *Tiliacora triandra* against multidrug-resistant isolates of *Mycobacterium tuberculosis*. *Bioorg Med Chem Lett*. 2012 Apr 15;22(8):2902-5. doi: 10.1016/j.bmcl.2012.02.053. Epub 2012 Feb 23. PMID: 22418278.
7. Juckmeta T, Thongdeeying P, Itharat A. Inhibitory Effect on β -Hexosaminidase Release from RBL-2H3 Cells of Extracts and Some Pure Constituents of *Benchalokawichian*, a Thai Herbal Remedy, Used for Allergic Disorders. *Evid Based Complement Alternat Med*. 2014;2014:828760. doi: 10.1155/2014/828760. Epub 2014 Dec 16. PMID: 25580152.
8. Nuaeissara S, Kondo S, Itharat A. Antimicrobial activity of the extracts from *Benchalokawichian* remedy and its components. *J Med Assoc Thai*. 2011 Dec;94 Suppl 7:S172-7. PMID: 25580152.
9. Department of Medical Sciences, Ministry of Public Health. Toxicity study of some medicinal plants. Annual Report of Department of Medical Sciences, Ministry of Public Health 1983. 163. In: Santisuk T, Larsen K. editors. *Flora of Thailand*. Vol. 7, Pt. 4, 2002. p. 772.